

SUOMENMINIPOSSUYHDISTYS RY

TIEDOTE:
AIHE:
LÄHDE:
LISÄTIETOJA:

7.3.2017
Afrikkalainen sikarutto (ASF)
Evira.fi
Suomen Minipossuyhdistys ry

Afrikkalainen sikarutto (ASF)

Afrikkalainen sikarutto on sikojen, villisikojen, sekä mini- ja mikrosikojen helposti leviävä verenvuotokuume-tauti, jonka aiheuttaa asfivirus. Afrikkalainen sikarutto ei tartu ihmiseen. ASF-virukseen ei ole olemassa rokotetta eikä hoitokeinoa.

Afrikkalaista sikaruttoa ei ole koskaan todettu Suomessa. Tautia esiintyy Suomen lähialueilla ja uhka taudin leviämisestä Suomeen on kasvanut.

Oireet

Akuutissa muodossa tärkeimpänä ensioireena on korkea kuume (yli 40,5 °C). Kuumeeseen saattaa liittyä apatia, ruokahaluttomuus, nopea ja vaikeutunut hengitys sekä silmä- ja sierainvuoto. Tyypillistä on myös äkillinen kuolema ilman edeltäviä oireita. Itämisaika on yksittäisissä eläimissä 5 - 15 vuorokautta. Käytännön olosuhteissa kliiniset oireet saattavat kuitenkin ilmetä tilalla vasta useita viikkoja viruksen tarttumisen jälkeen tai vielä tätä myöhemminkin.

Sioilla saattaa olla motorisia häiriöitä ja ne painautuvat toisiaan vasten. Oireena voi myös olla luominen. Joillakin sioilla voi esiintyä oksentelua ja ummetusta, toisilla taas veristä ripulua. Sioilla saattaa olla ihonalaista turvotusta tai verenpurkauksia erityisesti kehon ääreisosissa ja korvissa. Sika saattaa vaipua koomaan ennen kuolemaa, joka seuraa tavallisesti 1 - 7 vuorokauden kuluessa kliinisten oireiden ilmenemisestä. Tilan sikojen kuolleisuusaste voi olla 100 prosenttia, mutta on tärkeää muistaa, että oireilevien eläinten määrä voi aluksi olla hyvin alhainen.

Koska oireet ja oireilevien eläinten määrä voi vaihdella, tulee afrikkalaista sikaruttoa epäillä myös sellaisissa tapauksissa, joissa oireilevia eläimiä on vain muutama tai oireet ovat lieviä.

Villisioilla afrikkalaisen sikaruton tartuntaan voi viitata se, että luonnosta löytyy kuollut villisika tai useita kuolleita villisikoja, villisialla on ollut sairauden oireita ennen kaatoa tai villisiassa havaitaan suolistamisen yhteydessä normaalista poikkeavaa verekkyyttä.

Akuutti afrikkalainen sikarutto muistuttaa kliinisesti ja patologisesti hyvin paljon akuuttia klassista sikaruttoa. Aina, kun eläimen iholla ja korvissa on selvästi havaittavia verenpurkauksia, on syytä epäillä klassista sikaruttoa tai afrikkalaista sikaruttoa. Samanlaisia muutoksia aiheuttavat vain harvat muut sairaudet.

Akuutin muodon lisäksi ASF voi esiintyä myös subakuutissa ja kroonisessa muodossa. Subakuutin tartunnan oireita ovat vaihteleva kuume, apatia ja keuhkotulehdus. Sydämen vajaatoiminta voi johtaa kuolemaan. Subakuutissa muodossa patologiset muutokset ovat lievempiä kuin akuutissa tautimuodossa. Taudin krooninen muoto on harvinainen. Siihen voi liittyä sekundaarisia bakteeri-infektioita. Kroonisen ASF:n kliinisiä oireita voivat olla hengitysvaikeudet, luomiset, artriitti, ihon krooniset haavaumat tai nekroosi.

Taudin määrittäminen ja näytteenotto

Taudin varhainen toteaminen perustuu epäilytapauksissa oireiden nopeaan havaitsemiseen ja sairaiden ja kuolleiden eläinten tutkimiseen. Näytteenotossa on noudatettava Eviran erikseen antamia ohjeita.

Leviäminen

Afrikkalainen sikarutto tarttuu sikojen hengitysteiden ja suun kautta, tartunnan saaneista sioista terveisiin sikoihin. Epäsuorasti tauti leviää mm. tartunnan saaneen eläimen lihan, lihatuotteiden, sivutuotteiden ja käsittelemättömien metsästysmuistojen välityksellä sekä ruokajätteestä, jossa on tartunnan saaneen sian tai villisian lihaa. Lisäksi tauti voi levitä viruksen saastuttamien välineiden, vaatteiden, rehun, kuivikkeiden, kuljetusvälineiden ja elintarvikkeiden välityksellä. ASF -virus erittyy kaikkiin sairastuneen sian tai villisian eritteisiin ja säilyy veressä ja kuolleen sian ruhosissa jopa useita kuukausia. Pakastetussa lihassa virus säilyy useita vuosia.

Afrikassa ja alueilla, joilla esiintyy taudin vektorihyönteisiä, erityisesti Ornithodoros-suvun puutiaisia, voi vektoreilla olla suuri merkitys viruksen säilymiseen. Afrikan villisiat voivat ylläpitää virusta ja tartuttaa sikoja sairastumatta itse tautiin, eurooppalaiset villisiat sairastuvat tautiin tyypillisin oirein.

Vastustaminen ja ennaltaehkäisy

Afrikkalainen sikarutto on lakisääteisesti vastustettava, helposti leviävä eläintauti. Jos epäilee tilalla esiintyvän afrikkalaista sikaruttoa, tulee heti ottaa yhteyttä [kunnaneläinlääkäriin](#), joka tarkastaa siat ja ottaa tarvittaessa näytteitä sioista tutkimuksia varten. Virallisen eläintautiepäilyn perusteella aluehallintovirasto voi määrätä tilalle sikojen siirto- ja muita rajoituksia mahdollisen tartunnan leviämisen estämiseksi, kunnes epäily on voitu sulkea pois. Jos tauti todetaan sioissa, Evira määrää tilan siat lopetettavaksi, ruhot hävitettäväksi ja tilan desinfioitavaksi. Taudin leviämistä tartuntatilalta muualle ehkäistään rajoittamalla sikojen ja sioista saatavien tuotteiden kuljetuksia tilan ympärille perustettavilla suoja- ja valvontavyöhykkeillä. Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi pyritään aina selvittämään, mistä tartunta on tullut tilalle. Tässä yhteydessä voidaan ottaa näytteitä myös muiden tilojen sioista asian selvittämiseksi.

Toimenpiteistä afrikkalaisen sikaruton epäilyn tai todetun tartunnan yhteydessä on säädetty eläintautilaissa ja afrikkalaisen sikaruton vastustamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 10/14.

Jo puhjenneseen tautiin ei ole hoitoa ja siksi sen varhainen toteaminen ja leviämisen tehokas estäminen on tärkeää.

Seuranta

Suomessa taudin seuranta perustuu sairaiden eläinten tutkimiseen sekä tarhatausta ja metsästetyistä luonnonvaraisista villisioista lähetettyjen näytteiden tutkimiseen. Erityisen tärkeää on saada tutkittavaksi itsestään kuolleita ja sairaalta vaikuttaneita villisikoja. Kuolleenä löydetystä villisiasta tulee ilmoittaa viipymättä paikalliselle kunnaneläinlääkärille.

Tilastot:

[Villisikojen näytteistä afrikkalaisen sikaruton vuoksi tehdyt tutkimukset 2015 kunnittain \(T6\) \(pdf\)](#)

[Sikojen virustautien serologiset tutkimustulokset 2006 – 2015 \(B7\) \(pdf\)](#)

Esiintyminen

Afrikkalaista sikaruttoa esiintyy yleisesti Afrikassa. Afrikan ulkopuolella tartuntoja on Sardiassa ja Kaukasuksen alueella, jonne tauti levisi vuonna 2007 eikä sitä sen jälkeen ole saatu alueella hallintaan.

Suomen lähialueella afrikkalaista sikaruttoa todettiin ensimmäisen kerran vuonna 2009, taudinpurkaus oli Leningradin alueella Pietarin lähellä sijaitsevalla sikatilalla. Tämän jälkeen tautia on todettu Suomen lähialueilla Murmanskin, Arkangelin ja Leningradin alueilla sekä Venäjän Karjalassa yksittäisinä tapauksina, pienissä sikaloissa. Kaukasian ulkopuolella afrikkalaista sikaruttoa esiintyy Venäjällä Tverin alueella, siellä tautia on todettu sekä luonnonvaraisissa villisioissa että kotisioissa.

Vuoden 2014 aikana afrikkalainen sikarutto levisi Liettuaan, Latviaan, Puolaan ja Viroon. Vuoden 2015 aikana kaikissa näissä maissa tartuntoja todettiin sekä kotisioissa että villisioissa.

Suomessa afrikkalaista sikaruttoa ei ole koskaan todettu.

Lisätietoja: [tästä linkistä >> EVIRA](#)

Lisätietoja: [tästä linkistä >> Suomen Minipossuyhdistys ry ASF-esite 2016 \(pdf\)](#) tulosta [tästä >> EVIRA](#)

Kaikki artikkelin linkit aukeavat uuteen ikkunaan.

Tilojen tautisuojaus

Hyvä tautisuojaus on varmin keino estää tarttuvien tautien pääsy sikalaan. Eläinten siirto uuteen paikkaan ja uusien eläinten keskuuteen aiheuttaa suurimman riskin eläintautien siirtymiselle ja tarttumiselle aiemmin terveisiin eläimiin. Sen vuoksi näiden maahantuonnille asetettuja rajoituksia on noudatettava. Lisäksi Evira kehottaa noudattamaan tuonneissa Eläinten terveys ETT ry:n suosituksia. Myös rehut, sukusolut ja alkiot, raadot, eläinten hoidossa käytetyt välineet ja tarvikkeet, kuljetusajoneuvot, eläinsuojassa käytetyt vaatteet tai vaikkapa yhteiset työkoneet voivat aiheuttaa riskin eläintaudin tarttumiselle, elleivät suojaustoimenpiteet ole riittäviä.

Suojauksen heikoin lenkki ratkaisee suojauksen tason, joten tilan kaikkien työntekijöiden ja vierailijoiden perehdyttäminen oikeisiin toimintatapoihin ja mm. suojarusteiden käyttöön on tärkeää. Työntekijöiden tulee myös tietää, että ruokajätteen syöttäminen sioille (kesysiat, villisiat, mini-, mikro- ja villasiat ym.) on kiellettyä Suomessa ja koko EU-alueella. Evira ja Eläinten terveys ETT ry ovat tehneet ohjeistusta tilojen tautisuojauksen kehittämiseen.

Luonnonvaraisten villisikojen pääsy sikatilojen ja villisikatarhojen läheisyyteen tulee estää niillä alueilla, joilla villisikoja esiintyy. Suomen luonnonvaraisten villisikojen populaation koosta ei ole tarkkaa tietoa, populaation koko on viime vuosina kasvanut leutojen talvien ja lisäruekinnan seurauksena.